

Аз не знам дали моята нация ще загине и не знам кой от моите характери е прав. Аз измислям истории, противопоставям ги една на друга и по този начин задавам въпроси. Глупостта на хората е в това, че те имат отговор за всичко. Мъдростта на романа се получава от това, че той задава въпроси за всичко.

Милан Кундера

© Златко Ангелов – автор, 2020

© Невена Ангелова – художник на корицата, 2020

© Издателска къща „Знаци“, 2020

ISBN 978-619-7497-25-0

За Р.

*Посвещавам тази книга на
дъщерите си*

Животът е единственият подарък, който ни се дава, без да сме го заслужили и преди някой да ни е обичал. Наш дълг е да го разопаковаме внимателно, с любов и да го употребим с благодарност към родителите си. Убийството и самоубийството са в най-добрия случай непризнателност, в най-лошия – предателство.

Авторът

Първа част

ПО СЛЕДИТЕ НА ОПРАЗНЕНОТО ВРЕМЕ

1

Помня я окървавена, изсмукана, щастлива, бедрата ѝ потръпващи от преживяното усилие, отпуснати настрани. А аз държа парченцето живо месо в ръцете си и треперя от страх. През изпотените си очила виждам как разкъсаното тазово дъно все още плюе кръв. Изкрещявам: „Още една банка! Бързо!“, вдигам слюзестото телце над главата си – всички да видят мъничката чурка – и акушерката го поема. Цялата операционна въздъхва като спукана гума на автобус. Подават ми ножица, хващам пъпната връв близо до коремчето и я прерязвам. От нея капе кръв – неговата или на майка му? – и пада върху белите ми операционни обувки.

С професионален рефлекс протягам ръка за инструмент и сядам между краката на Николина. Трябва да шия през желето от кървища, лайна, лимфа, човешки тъкани – загубили формата и предназначението си. Вземам големи тампони и започвам да чистя. Ослушвам се. Нищо друго, освен потракването на инструменти.

Продължавам да чистя и да мисля как с хирургическото си изкуство да върна формата на онова място, в което отново и отново ще потапям оплодителния си инструмент, ужасния и в много случаи гнусен инструмент на удоволствието, заради което това място е придобило в главите на моята половина от човечеството образа на безформеното, непреодолимо и неназовимо притегляне към тъмна пропаст, към вулканична горещина, към потни сънища, към насилие, извършвано на скрито, към упражняване на власт и едновременно с това, макар и за кратки минути, към опразване на неморалната фалическа власт, към подчинение на природата и, може би едва тогава, в секундите преди семеотделянето, към себепродължение. Притеглянето, наричано с баналната дума *желание*!

Чистя и чакам да чуя, но в залата се е възцарило мълчание. Поливам вулвата на Лина с антисептичен разтвор, поемам щипците, поглеждам към анестезиолога, който е сложил кислородна маска върху лицето ѝ, търся в очите му успокоение, че жена ми е във от опасност, но те ме гледат безизразно, професионално, сякаш ме подканят да бързам да спася живота ѝ, защото само ние двамата в тази зала, в тази пролетна утрин, имаме споделена отговорност за него.

Тишината в залата ме отвлича. Страхът ми се връща. Загубил съм представа за времето.

Най-сетне изплака! Синът ми беше вдъхнал първия си въздух.

Погледнах часовника на стената срещу мен: минали бяха само 33 секунди.

Но от момента, когато Лина за първи път се хвана за издутия корем, бяха минали 33 часа.

Беше някъде преди полунощ на 5 срещу 6 април 1964. Вече си бяхме легнали, навън ръмеше дъжд, аз протягах ръка да изключа грамофона, на който за първи път слушахме плоча на Бийтълс. И досега помня черно-бялата обложка на „With the Beatles“, ако не се лъжа беше вторият им албум, четирите гениални момчета с бретони до очите. Баща ми имаше приятел от партизанските години в посолството в Париж, който беше пренесъл плочата през границата в дипломатическото си куфарче и беше ни я заел за няколко дена. Тогава още не знаехме, че са гениални, бяха само забранени. Лина изохка и се хвана с лявата ръка за корема, с дясната – за мен. Беше още рано – едва бе навлязла в деветия месец. Но болките се усилиха и зачестиха изненадващо бързо. Към три часа сутринта реших, че не бива да оставаме повече у дома.

На развиделяване тя продължаваше да стене на кушетката в предродилното. Шефът я прегледа и потвърди онова, което вече знаех: нямаше почти никакво разкритие. На сутрешната визитация консенсусът беше да я наблюдаваме. Аз помолих да не я връщам у дома, както правехме с други родилки в това положение.

Имах три запланувани операции за деня и отидох да се мия. Между първата и втората ми показаха рентгенографиите на Лина и плода. Положението му беше нормално, но главата все още неангажирана. Болките не утихваха. Към три следобед отидох при нея. Очите ѝ бяха зачервени, не беше се хранила, безполезните спазми я бяха изтощили. Наредих вливания, целунах я да ѝ дам кураж, после излязох на балкона да вдишам чист въздух.

Миришеше на море. От време на време градски автобус изхвърляше дизелова пушилка от ауспуха си.

Отидох в болничната кухня да си взема нещо за ядене. Лъхна ме миризмата на запържен лук и свинска мазнина, на болнични клозети, заливани всеки ден с лизол и на дезинфектирано болнично бельо. Изядох блудкавия гювеч, сварих си гъсто, горчиво кафе и се зарових в атласите. Анатомията на женския полов апарат ми беше до болка ясна. Но ключът към облекчението на Лина беше в хормоните, а за тях се знаеше малко.

Към 23:00 я прегледах, разкритието на шийката беше около три сантиметра – почти толкова, колкото беше и в 19:00, когато тя пое няколко лъжици от пилешкия бульон, който ѝ сварих на котлончето в кабинета си, и изяде един марципан¹. Инжектирах ѝ релаксанти, но кой по дяволите можеше да каже дали с това не отпусках и онази част на матката, която трябваше да работи, да работи до скъсване, за да сложи край на мъките ѝ. Тонове на плода бяха силни и ясни. Слава Богу, помислих си, поне то не страда. И веднага се укорих, че може би се самозалъгам: никой не знае дали то не страда, фетусите чисто и просто нямат памет да разкажат какво са преживели, докато са минавали през естествените пътища към светлината.

Сложих чисти ръкавици, помолих, доколкото можех по-мило, Лина да разтвори краката си, акушерката от лявата ѝ страна хвана екартьорите, влагалището пропусна ръката ми – аз съм не малък човек, 1,95 м и на пианото вземам октавата до ми – пъгнах два пръста в разтворената шийка и започнах да я масажирам и разпъвам с концентрични движения. Не можех да

---

¹ По времето на социализма „марципан“ бе подобно на шоколад блокче с основна съставка брашно, вместо бадеми (Бел. ред.).

й дам упойка, за да не прекъсна родовата дейност. Тя започна да пищи, обезумяла от болката. (Никога после не е искала да ми опише тази болка, колкото и да я молах, а сигурно не е и можела.)

Мануалната дилатация продължи 20 минути. Лицето ми бе надвесено над гърдите ѝ – можех да ги целуна – а ръката ми чак до китката бе вътре в половите ѝ органи и правех всичко с опипване. Тя се бе хванала за двата края на кушетката и ръцете ѝ бяха побелели от стискането. В един момент ме сграбчи за врата и трябваше да извикам сестрата да ме освободи от ръцете ѝ, които ме задушаваша. Беше като борба, двацет минути писъци, през които пръстите ми не трябваше да губят чувствителността си, за да усещат отвора и меката главичка на плода, която започваше да се нагажда към него.

Когато прецених, че отворът е поне 10 см, извадих ръката си. Беше в кръв до лакътя – ужасна, космата мъжка ръка, като на касапин. Едва тогава се осмелих да погледна жена си в очите и, повярвайте ми, омразата, с която тя ме гледаше в този момент, сигурно е била най-силната омраза, която човешкото същество може да изрази. Тя трая само две-три секунди – после се смени с обичайната любов – но ме накара да се чувствам виновен завинаги. Когато хората казват, че има сладка болка, нямат предвид моята двойна вина: когато съм предизвиквал неистова наслада, не ме е било грижа, че девет месеца по-късно ще предизвикам неистова болка на една и съща жена, която е оказала доверие на мъжките инструменти, за да има дете.

От този момент нататък, Лина трябваше само да напъва. Към 2:00 след полунощ я преместихме в родилната зала. Повиках и двете дежурни акушерки да

й помагат и отидох в кабинета си да запаля цигара. Обзе ме страх. За детето и за нея – за себе си също. Безрезултатните напъни продължиха до разсъмване.

Тогава, преди колегите да дойдат на работа, взех безразсъдното решение да ѝ дам двойна доза окситоцин. Контракциите бяха на две минути, но отслабвах по сила. Лина ту изпаднаше в сън – или безсъзнание – ту крещеше като обезумяла по време на краткотрайните напъни. Казах на анестезиолога, който ми беше състудент от медицинския факултет, че сега или никога, раждане или смърт, и той ми кимна. Беше от онези мълчаливи мъже, на които винаги може да се разчита.

Най-после главата започна да се подава. Лина, давай, моето момиче! Сега му е времето. С петите опрени на кръста на акушерките – жени видели какво ли не в тази зала – и с ръце здраво хванали каишките на родилната маса, моята мила Лина беше събрала последната си воля: да не вика, а да хвърли малкото останала жизнена сила в корема си. Както се надявах, коремът, по-точно онази крушовидна торба под неговата стена, този път вършеше работата си. Тласъците станаха внезапно силни и бързи. Нямах кой да поддържа перинеума, аз внимавах за тоновете на детето. Грабнах инструмент и направих малък разрез на задния ъгъл на вулвата. Но бях закъснял. Чу се онзи красив сърцераздирателен писък на майката, който сякаш тръгва от малкия ѝ таз и се изтръгва през разтвореното ѝ гърло, а аз видях как окосмената главичка се изхлузи най-после – най-после! – от отвора, но беше опръскана отдолу от бликналата кръв. Разкъсването стигна като мълния до ануса. Подхванах главата и изтеглих цялото телце в един жест на завършек. Пъпната връв висеше след него, отворът нямаше форма.

В този момент си дадох сметка колко съм се страхувал през цялото време.

Свърших шиенето половин час по-късно, старанието ми бе трогателно. Но то не беше, защото се чувствах виновен – вината ми не можеше да бъде изкупена от нищо – а защото егоистично мислех за себе си, за бъдещото си удоволствие. Никоя друга жена не бях шил така старателно. И никоя друга след това не заших с толкова любов.

Мъжете, които никога не са поглеждали между краката на жените, а само са се потапяли в тъмния сладък калъф, не могат да си представят, че това е място като всички други, съставено от тъкани, съдове и нерви, картинка от анатомичния атлас.

Мъжете, които никога не са били в родилна зала, но са се напивали до несвяст при раждането на първородния им син, не могат да си представят какво благоговейно облекчение обзема всички в момента на проплакването. И колко внезапно женствена стана Николина! Гола, с умитото телце до гърдите, тя беше по-женствена от всичките Мадони по света.

2

Не искам да го помня, но ме беше страх. Синьото небе над Витоша. Опразненото ми ергенско жилище. Нашите куфари в багажника на минивана. Жена ми и дъщеря ми на задната седалка, аз – на седалката до шофьора, който кара към летището. Въпреки горещината съм по сако, за да държа паспортите ни във вътрешния му джоб. Билетите за Франкфурт стискам в ръка. Не ми идва на ум, че потта ми ще ги намокри. Още не знам, че на всеки 7 август след тази 1982, пот-

та по гърба ми ще се смразява от спомена за Страха. Повечето като нас бягат през телени мрежи или като екскурзианти по Дунава. Ние имаме паспорти с напечатани в тях визи за Германия. Но аз не съм сигурен, че са истински. Не мога да повярвам. Обръщам се да видя лицето на жена си. Тя държи с две ръце подутия си корем. В петия месец е. Почти успява да ми се усмихне. Шофьорът е всъщност моят най-близък приятел. Преди да завием по Цариградско шосе, през страничното стъкло виждам циганка, която мете тротоара под единия орел. Задминаваме сини тролейбуси. Панелни блокове – еднакви, отвратителни, олющени. Най-сетне! Сталинската архитектура на летищната сграда. Нищо подозрително: мъже с каскети, жени в рокли на цветя, куфари, пътна суетня. Странно! Няма деца. Изваждаме куфарите от минивана, нареждам ги в количката. Проверяват ни билетите, куфарите тръгват по лентата. Давам бордната карта на жена си, слагам моята във вътрешния си джоб. Безумно ми се иска да си сваля сакото, но не мога. Прегръщам своя приятел, никой друг не ни изпраца. Никой не знае, че заминаваме, май така беше. Освен бившият ми тъст. Вече и ръцете ми треперят от страх, когато стигаме до двамата цивилни, които проверяват паспортите. Не, не изнасяме чужда валута. Освен разрешената. Служителят отваря моя. Дълго се визира, сякаш написаното е нечетливо. Гледа ме в лицето изпитателно. Пак чете. Ами-и-и, издадоха ни ги във варненското мевере, езикът ми дращи по небцето. Той вдига телефона и говори с някого. Намръщен е, когато ми връща паспорта и махва с ръка да мина, като по милост, сетне на жена ми, която държи детето на ръце. Чакаме на гейта, той е единствен впрочем. Пътниците не са много, мълчат

като в църква. Заминаването на Запад е тайнство. Отварят вратата за извеждане към автобуса. Пускам Рада с детето да минат. Двама мъже в тъмносини костюми и вратовръзки се изпречват пред мен. Къде ме водите? Държат ме за лактите от двете ми страни и ме избутват в посока, обратна на останалите пътници. Не мога да видя дали жена ми се е обърнала назад.

3

Помня роклята от зелен тюл върху подплата от зелена тафта, скроена по тялото ѝ, с презрамки и квадратно деколте. На черно-белите снимки от онова време, поръждавели от стоеие в албума, ефирният тюл едва личи. Май 1959, Абитуриентски бал – „Старият дъб“, съм написал отзад с мастило, с тогавашния си почерк. На една друга снимка сме двамата, загледали един в друг. Тя, току-що завършила немската гимназия. Аз, дипломиран лекар, който през септември щеше да бъде остриган нула номер и вкаран за година и половина в казармата. Отзад с нейния почерк, с мастило, е написано, 18 юни, 1959 *Liebe mich wie ich dich liebe, deine kleine Lina*. Под това е моят отговор, с молив: *Ja, ich liebe dich, P.*

Как да опиша този бал, който се е случил сякаш преди цяла вечност и от участниците в който сме останали живи може би само неколцина баби и дядовци? Ако бях Толстой, сигурно щях да започна с директорката, която, подобно на графиня Шерер, беше събрала децата на комунистическия елит и, без да говори на френски, нито на немски, дори със своя селски български създаваше впечатление, че дирижира музиката на едно ненакърнимо благополучие.